EDUSKUNNAN ULKOASIAINVALIOKUNTA 17.10.2023

HE 41/2024 vp, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024; Ulkoministeriön pääluokka; 24.30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

- Vuoden 2024 talousarvioesitys vahvistaa kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpää yhteyttä. Suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa sekä yritysten edellytyksiä hakea rahoitusta YK:lta, EU:lta ja kehitysrahoituslaitoksilta edistetään ja lisätään suomalaisten yritysten hyödyntämistä kehitysyhteistyössä ja kehityssijoituksissa.
- Eduskunnalle annetaan keväällä 2024 kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko, jossa linjataan kehityspolitiikan painopisteistä ja suhteista kehittyviin maihin. Selonteossa käsitellään myös kehitysyhteistyöhön kohdistuvia sopeutuksia.
- Osana selontekoa hallitus laatii kehitysyhteistyörahoitukselle useamman vaalikauden mittaisen suunnitelman.
- Kehityspolitiikka on jatkossakin oleellinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja Suomi pitää kiinni kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteistaan.
- Jatkuvuus näkyy myös kehityspolitiikan painopisteissä, jotka ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen, joka on keskeistä myös väestönkasvun hillinnässä, sekä koulutus ja ilmastotoimet.
- Suomi ajaa tavoitteitaan myös EU:n kehityspolitiikassa, kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa ja YK-järjestöissä. Suomi edistää tehokkaasti suomalaisten yritysten osallistumista EU:n Global Gateway -aloitteen puitteissa rahoitettaviin investointihankkeisiin.
- Kehitysrahoituksen eri muodot täydentävät toisiaan. Tuloksellisen kehityspolitiikan saavuttamiseksi tarvitaan sekä lahjamuotoista että laina- ja sijoitusmuotoista kehitysrahoitusta.
- Suomen kehitysyhteistyö ehdollistetaan omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisen sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Suomi ei jaa kehitysapua hallinnoille tai toimijoille, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa. Kehitysyhteistyövarojen käyttöä valvotaan tehokkaasti. Mikäli väärinkäytöksiä havaitaan, tämä johtaa tuen leikkaamiseen tai lakkauttamiseen ja mahdollisuuksien mukaan takaisinperintään.
- Kehitysyhteistyön painopiste tulee siirtymään kahdenvälisistä hallitusten välisistä maaohjelmista kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön. Tämä tarkoittaa, että maaohjelmia tulee olemaan vähemmän kuin aiemmin.
- Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan kokonaisuudessaan yhteensä 1,2 miljardia euroa. Valtion arvioidaan kohdistavan kehitysyhteistyöhön noin 0,42 prosenttia bruttokansantulosta vuonna 2024.
- Osana talouden tasapainottamistoimia ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahaan tehdään vuonna 2024 yhteensä 118 miljoonan euron sopeutus sekä kehityspoliittiseen laina- ja sijoitusmuotoiseen rahoitukseen 60 miljoonan euron sopeutustoimet vuonna 2024.

24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Ulkoministeriön hallinnoimaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 622 miljoonaa euroa määrärahaa ja 464 miljoonaa euron sitoumusvaltuuksia, jotka tuovat ennustettavuutta menoihin vuoden 2024 jälkeisille vuosille.
- Maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön kohdistuu merkittäviä leikkauksia, jotka tarkentuvat TTS-prosessin yhteydessä syyskaudella 2023.
- Suomalaisten kansalaisjärjestöjen tuki nousee varsinaisen kehitysyhteistyön momentilla 14 %:iin (aikaisempien vuosien taso n. 11-12 %), mikä on historiallisen korkea osuus.
- Hallitus lisää suomalaisten yritysten hyödyntämistä kehitysyhteistyössä
- Suomi jatkaa humanitaarisen avun antamista painottaen kaikkein haavoittuvimpien auttamista
- Keskeisten YK-järjestöjen tukea jatketaan, joista suurimmat YK:n väestörahasto UNFPA, tasa-arvojärjestö UN Women ja lastenrahasto UNICEF.
- Huolimatta kehitysyhteistyön leikkauksista, yksityisen sektorin rahoituksesta ei leikata.

24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki

- Demokratia- ja oikeusvaltiotukeen esitetään noin 2,904 miljoonaa euroa.
- Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistäville toimijoille kuten esim. Demo Finlandille ja Helsingin yliopiston yhteyteen perustetulle Oikeusvaltiokeskukselle

24.30.69 Tuki Ukrainalle

- Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Uudelle Tuki Ukrainalle -momentille ehdotetaan yhteensä 58 miljoonaa euroa, joka on 20 miljoonaa euroa nykyistä Ukrainan maakohtaista kehystä suurempi.
- Myös Ukrainaan kohdennetaan merkittävästi humanitaarista apua, lähtökohtaisesti noin 20 miljoonaa euroa vuodessa.

24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Momentille esitetään 10,0 milj. euroa uusien osakkeiden merkitsemiseen.
- Lisäksi ulkoministeriö tarkastelee mahdollisuutta Finnfundin laajemman sijoitustoiminnan mahdollistamiseksi Ukrainassa yhtiön pääoman korottamista kohdennetusti.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

24.30.89 Kehityspoliittiset lainat ja sijoitukset

- Kehittyvien maiden tukemista laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella ehdotetaan jatkettavaksi 70 miljoonalla eurolla.
- Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin osana Suomen kehitysyhteistyötä.
- Määräraha on tarkoitus käyttää kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.